

สรุปผลการประชุม

สรุปรายงานผลการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศอศ.สปท.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เรื่อง “อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ” จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธ.ค.๖๐ ณ โรงแรม เดอะควาลิ คาซ่า รีสอร์ท ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

แนวโน้มประชากรโลกได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวโน้มที่สำคัญในสังคมผู้สูงอายุของโลก ๙ ประการ คือ ๑) การสูงวัยของประชากรโลก ๒) การเพิ่มขึ้นของอายุคาดเฉลี่ย ๓) การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุที่ชราภาพที่สุด ๔) การเพิ่มภาระจากโรคไม่ติดต่อ ๕) การลดลงของจำนวนประชากรในอีกสองสามทศวรรษข้างหน้า ๖) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ๗) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานและการเกษียณ ๘) การปฏิรูประบบการประกันสังคม และ ๙) ความท้าทายใหม่ด้านเศรษฐกิจ

สำหรับประเทศไทยและอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดของสมาชิกกลุ่มประเทศอาเซียนอยู่ที่ร้อยละ ๑๐.๙ และมีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๙.๔ ภายในปี ๒๕๖๘ โดยการเพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นการเพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าในช่วง ๓๕ ปี แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประเทศอาเซียนได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วในปี ๒๕๕๘ โดยเฉพาะสิงคโปร์ ไทย และเวียดนามที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ๓ อันดับแรกในอาเซียน

จากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย ทำให้ต้องเผชิญกับผลกระทบต่างๆ ดังนี้ ๑) ภาระงบประมาณของประเทศ ๒) แรงงานนอกระบบมีการอมน้อยมาก ๓) รายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ๔) การรักษาพยาบาล การให้บริการ ค่าใช้จ่าย การเข้าถึงระบบสุขภาพ และผู้ดูแลระยะยาว ๕) ปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานในภาคการผลิต ๖) รายได้ของประเทศไทยน้อยลง ๗) ปัญหาด้านการกำลังพล ๘) ความไม่สมดุลของกำลังพล ๙) กำลังพลสูงอายุ และ ๑๐) งบประมาณการกำลังพล

ประเด็นท้าทายเพื่อเตรียมความพร้อมของไทยและอาเซียนในการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ คือ ๑) การให้ผู้สูงอายุได้อยู่ในที่อยู่อาศัยเดิม (Ageing in place) ๒) การมีกลไกเฝ้าระวังดูแลผู้สูงอายุ ๓) ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์ถึงรูปแบบการออมเพื่อชีวิตหลังเกษียณ ๔) การนำตัวแบบการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (Reverse mortgage) ของต่างประเทศมาปรับใช้ และ ๕) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้สูงอายุในการปกป้องตนเองจากภัยรอบด้านด้วยการให้ข่าวสาร ความรู้ รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือ และกลไก หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย

สำหรับกองทัพควรเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ ดังนี้ ๑) ปรับโครงสร้าง ๒) เพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร ๓) เตรียมความพร้อมก่อนเกษียณให้กำลังพลสูงอายุ และ ๔) ปรับปรุงระเบียบและข้อกฎหมาย

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม คือ (๑) ทุกภาคส่วนต้องเตรียมการรองรับสังคมผู้สูงอายุเป็นการเน้นด้านสวัสดิการความช่วยเหลือจากรัฐแก่ผู้สูงอายุที่ยากจน (๒) ต้องมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุด้วยฐานข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ (๓) ภาครัฐควรมีมาตรการในการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบและมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วย และ (๔) กองทัพควรมีการปรับตัวเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุโดยการเตรียมความพร้อมในการรับมือ เช่น การนำกำลังพลสำรองมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นการชั่วคราวตั้งแต่ยามปกติ โดยมีสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เหมาะสม เป็นต้น